

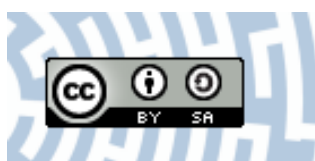

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Dawniej i dziś. Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w 60-tą rocznicę powstania - recenzja

Author: Eliza Lubojańska

Citation style: Lubojańska Eliza. (2017). Dawniej i dziś. Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w 60-tą rocznicę powstania - recenzja. "Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy" (2017, nr 1, s. 150-153).

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Dawniej i dziś. Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w 60-tą rocznicę powstania / red. Waldemar Witold Żurek – Lublin: cop. by Waldemar Żurek, 2017. – 231, [3] s.: il.; 24 cm. – (Biblioteka Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; nr 42) – ISBN 978-83-945966-4-4

Jubileusz 60-lecia istnienia Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych (dalej Ośrodek ABMK)² stał się inspiracją do powstania monografii zatytułowanej *Dawniej i dziś. Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w 60-stą rocznicę powstania*. Redaktorem pracy jest historyk Kościoła, ks. Waldemar Witold Żurek³. Jest to kolejna publikacja jubileuszowa dotycząca działalności Ośrodka⁴.

Prezentowana książka składa się z dwóch części, a każda z nich obejmuje pięć rozdziałów. Autorzy artykułów starają się odpowiedzieć na pytanie, w jakim stopniu tytułowa instytucja realizuje swoje główne zadania. Pierwsza część pracy o charakterze historycznym zatytułowana jest *Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych 1956-2016*. Natomiast

¹ Uniwersytet Śląski w Katowicach, Biblioteka Teologiczna.

² Ośrodek ABMK jest instytucją naukowo-badawczą Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie. Powołany został dnia 20 grudnia 1956 r., na mocy decyzji Senatu Akademickiego KUL, jako uniwersytecki zakład naukowy przy Bibliotece Głównej KUL. Dnia 22 października 1958 przeszedł pod bezpośrednie zwierzchnictwo rektora KUL jako placówka naukowa. Ostatecznie 25 czerwca 1959 r. zatwierdzony został Statut Ośrodka jako Międzywydziałowego Zakładu Uniwersyteckiego o charakterze naukowym i badawczym. W 2009 r. Ośrodek ABMK wszedł w skład struktur Wydziału Teologii KUL. Do głównych jego zadań należy gromadzenie, opracowanie, mikrofilmowanie oraz digitalizowanie materiałów archiwalnych i starodruków na potrzeby pracowników naukowych i studentów, prowadzenie działalności wydawniczej w obszarze edycji źródeł. Instytucja powstała w efekcie zainteresowania losami zbiorów kościelnych ocalałych po II wojnie światowej. Jej pierwszym kierownikiem był ks. Eugeniusz Reczek SJ.

³ Ks. dr hab. Waldemar Witold Żurek SDB – prof. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, dyrektor Ośrodka ABMK.

⁴ Z okazji 60-lecia powstania Ośrodka ABMK opublikowana została monografia Marii Dębowskiej zatytułowana *Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II 1956-2006*, Lublin 2006.

w drugiej części *Kościół – Wiara – Kultura* znalazły się materiały o charakterze wspomnieniowym i studia tematyczne luźno związane z zasadniczą problematyką książki. Jednak, jak zaznaczył redaktor tomu w *Przedmowie*, artykuły te „nadają pracy szczególnego kolorytu, pokazując choćby losy ludzi Wschodu pośrednio lub bezpośrednio związanych z Ośrodkiem” (Żurek, s. 6).

Zasadniczy zrab pracy poprzedza homilia ks. bpa Mariusza Leszczyńskiego, wygłoszona podczas Mszy św. dziękczynnej za 60 lat działalności Ośrodka ABMK, w której podkreślono zasługi ówczesnego rektora KUL – ks. prof. Mariana Rechowicza, późniejszego biskupa, który znacząco przyczynił się do powstania instytucji.

W rozdziale zatytułowanym *Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II na przestrzeni 60 lat jego istnienia* W. Żurek nakreślił genezę oraz zadania Ośrodka ABMK. Przywołano osobę o. Romualda Gustawa OFM, dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej KUL, inicjatora powołania Ośrodka. Ojciec Romuald zapoczątkował w 1955 r. organizowanie kursów dokształcających dla bibliotekarzy, archiwistów i muzealników kościelnych. Pod jego nadzorem ksiąznica KUL stała się wzorcową biblioteką kościelną w kraju. Następnie zaprezentowane zostały zadania Ośrodka. Podkreślono, że jedną ze standardowych form działalności placówki jest wydawanie własnego czasopisma, jakim jest półrocznik „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, którego problematyka i profil wydawniczy zostały tu szczegółowo omówione. Autor przedstawia również repertuar i tematykę serii wydawniczej „Biblioteka Archiwów Bibliotek i Muzeów Kościelnych”⁵, w ramach której publikowane są liczne prace w formie monografii parafii, klasztorów i diecezji. Przybliżono także działalność pracowni mikrofilmowej funkcjonującej od 1960 r. w ramach Ośrodka.

Kontynuację zagadnień wydawniczych stanowi kolejny rozdział: *Działalność wydawnicza Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II* opracowany przez Artura Hamryszczaka⁶. Autor koncentruje się na zaprezentowaniu półrocznika „ABMK”, będącego urzędowym organem Ośrodka. Omawia przy tym profil czasopisma, na łamach którego dominują artykuły z archiwistyki, bibliotekarstwa i muzealnictwa kościelnego oraz z historii Kościoła. Wspomina także o przywołanej wcześniej serii wydawniczej.

Przybliżenie ważnej roli, jaką pełnią dwa czasopisma historyczne w upowszechnianiu dziedzictwa bibliotecznego, archiwalnego i muzealnego w Polsce,

⁵ Seria wydawnicza „Biblioteka Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych” ukazuje się od 2002 r. Dotychczas w jej ramach opublikowano 42 tomy. Autorami publikacji są pracownicy Ośrodka oraz innych jednostek naukowych KUL.

⁶ Dr Artur Hamryszczak pełni rolę redaktora naczelnego półrocznika „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”.

przyswiecało autorowi kolejnej pracy – Wacławowi Umińskiemu⁷. W rozdziale *Troska o źródła na łamach czasopism „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” oraz „Nasza Przyszłość”* przedstawił on źródła historyczne, wśród których pojawiały się statuty, inwentarze, katalogi, wizytacje i inne dokumenty kościelne. Autor podkreśla, że pismo „ABMK” zajmuje czołową rolę w upowszechnianiu materiałów źródłowych, do czego przyczynił się w znacznej mierze założyciel i wieloletni redaktor tego periodyku – ks. prof. Stanisław Librowski.

Odmierna tematyka poruszona została w kolejnym artykule pt. *Kontakty Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych w Rzymie z innymi ośrodkami naukowymi* autorstwa Hieronima Fokcińskiego⁸. W swoich rozważaniach autor skupia się głównie na przedstawieniu kierunków współpracy Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych w Rzymie z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim reprezentowanym przez Ośrodek ABMK oraz Instytut Geografii Historycznej KUL. Omówiono także kooperację z Instytutem Historii PAN w Warszawie oraz z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych. Na uwagę zasługuje fakt, że w czasach dyktatury komunistycznej w Polsce duży wkład w rozwój nauk teologicznych wniosła współpraca KUL-u z zagranicznymi instytucjami naukowymi, głównie z Papieskim Instytutem Studiów Kościelnych w Rzymie.

Drugą część pracy otwiera artykuł wspomnieniowy bpa Witalija Komarowskiego⁹ zatytułowany *Moja droga do Kościoła. Świadectwo kresowej wiary*. Jest to reportaż o życiu społeczności katolickiej na Kresach Wschodnich. Opisane zostały dzieje rodzinne i życie codzienne mieszkańców Żytomierszczyzny, w tym duchowieństwa, w okresie stalinizmu i komunizmu oraz zmagania o zachowanie wiary katolickiej i polskości w niełatwej sytuacji egzystencjalnej.

Kościelne biblioteki naukowe Wiecznego Miasta stały się przedmiotem rozważań kolejnego rozdziału. Marek A. Rostkowski¹⁰ w pracy *Sieć Rzymskiej Unii Bibliotek Kościelnych URBE* szczegółowo przedstawia czytelnikom genezę powstania stowarzyszenia oraz główne inicjatywy podejmowane w ramach tej grupy. Opracowanie dowodzi, że rzymskie biblioteki kościelne współpracują ze sobą bardzo ściśle i prowadzą szeroko zakrojoną działalność w zakresie upowszechniania nauki i kultury.

Kolejne opracowanie zatytułowane *Stowarzyszenie Miłośników Historii Salezjańskiej w służbie promocji badań nad działalnością salezjańską na*

⁷ Ks. dr Wacław Umiński CM – historyk Kościoła, pracownik Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, od 2012 r. redaktor naczelny pisma „Nasza Przyszłość”.

⁸ Ks. Hieronim Fokciński SJ – dr historii, były dyrektor Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych w Rzymie.

⁹ Bp Witalij Komarowski – ordynariusz diecezji łuckiej od 2014 r., administrator diecezji kijowsko-żytomierskiej na Ukrainie od 2016 r.

¹⁰ Ks. dr Marek A. Rostkowski OMI – były dyrektor Biblioteki Papieskiego Uniwersytetu Urbanianum Città del Vaticano.

świecie autorstwa Stanisława Zimniaka¹¹ dotyczy genezy i rozwoju międzynarodowego stowarzyszenia działającego pod auspicjami salezjanów. Autor prezentuje bogaty dorobek naukowy i osiągnięcia instytucji. Jak sam podkreśla, nowatorska inicjatywa współpracy profesjonalnych badaczy historii z miłośnikami tej dyscypliny jest niezwykle kulturotwórcza w dziedzinie badań nad historią wspólnot salezjańskich.

Nieco odmienną tematykę prezentuje praca *Wpływ współczesnych metod formacyjnych na kształtowanie dojrzałości chrześcijańskiej kościoła partykularnego na przykładzie ośrodków diecezji grodzieńskiej*. Historia Kościoła na Białorusi, formacja kandydatów do kapłaństwa oraz inicjatywy duszpasterskie w interesujący sposób zaprezentował Andrzej Szczupał¹².

W ostatnim tekście *Czasopiśmiennictwo katolickie na Ukrainie w okresie jej niepodległości. Zarys zagadnienia* Witold Józef Kowalów¹³ podejmuje próbę charakterystyki prasy katolickiej na Ukrainie. Autor dostrzega istotną rolę Katolickiego Centrum Medialnego w Kijowie w rozwoju prasowej działalności wydawniczej Kościoła katolickiego. W. Kowalów podejmuje również kwestię współpracy katolików obu obrządków na polu czasopiśmiennictwa.

Wszystkie artykuły składające się na monografię opatrzone zostały aparatem naukowym w postaci bibliografii wykorzystanych źródeł, streszczeń i słów kluczowych w językach polskim i angielskim. Niektóre prace ubogaco ilustrowane ilustracjami i fotografiami. Pewnym mankamentem są drobne błędy drukarskie pojawiające się na kartach książki¹⁴, co jednak nie wpływa na jej pozytywny odbiór.

Można sądzić, że monografia naukowa stanowi interesujące i cenne podsumowanie 60-letniej działalności Ośrodka ABMK w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Jubileuszowy tom stanowi cenną kompilację charakteryzującą dotychczasowe badania z zakresu archiwistyki, bibliotekarstwa i muzealnictwa kościelnego, jakie prowadzone były na przestrzeni lat przez Ośrodek ABMK.

¹¹ Ks. Stanisław Zimniak SDB – członek Salezjańskiego Instytutu Historycznego w Rzymie oraz sekretarz-skarbnik Stowarzyszenia Miłośników Historii Salezjańskiej (Associazione Cultori di Storia Salesiana).

¹² Ks. dr Andrzej Szczupał CSRS – pierwszy koordynator pracy pastoralnej redemptorystów na Białorusi, wykładowca w Wyższym Seminarium Duchownym w Grodnie.

¹³ Ks. Witold Józef Kowalów – katolicki duszpasterz, publicysta i wydawca, ukończył Wyższe Seminarium Duchowne w Krakowie, od 1992 r. pracuje na Ukrainie.

¹⁴ W spisie treści oraz na s. 131 błędnie zostało napisane nazwisko autora pracy.